Dinsdag 14 Januari 1947

DAGBLAD

63ste Jaargang No 5010

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2.50 gld; Bovenwinden, Suriname 2.50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 89 Willemstad Adres: Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38

Frankrijk en Engeland zoeken contact

In den Haag weet men van niets

HET BEZOEK VAN BLUM AAN LONDEN.

In aansluiting aan de berichten van gisteren omtrent een bezoek van Léon Blum aan Londen, wordt thans bericht, dat Blum inmiddels als gast van de britse regering te Londen is aangekomen. Heden zal hij conferen met den Britsen Premier Attlee. De onderhandelingen zullen gaan over economische zaken, terwijl het voornaamste onderwerp volgens een zegsman van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, zal zijn: een verhoging van de invoer van steenkool in Frankrijk. Men neemt echter aan dat Blum ook over de verhouding tussen Frankrijk en Engeland in het algemeen zal spreken. Welingelichte kringen lieten uitkomen dat dit bezoek van Blum werd gearrangeerd nadat de Minister van Publieke Werken, Jules Moch, niet in staat bleek om een vermeerdering van de invoer van steenkool uit het Ruhr-gebied te verkrijgen. Welingelichte kringen rond het Ministerie van Buitenlandse Zaken, wisten nog mede te delen dat de besprekingen ook wel zullen lopen over het verschil in inzicht dat er tussen Frankrijk en Engeland bestaat ten opzichte van Duitsland (Londen, (AP) 13.1).

BLUM ONTVING DE KARDINAAL OP AUDIENTIE.

De nieuwe gewoonte ingevoerd door de Gaulle werd dit jaar ook door president Leon Blum doorgezet, nl. om met de jaarwisseling een speciale audiëntie te verlenen aan de vertegenwoordigers van de verschillende kerkgenootschappen. Men wist uit Frankrijk te berichten, dat het onderhoud tussen kardinaal Suhard van Parijs en Leon Blum zeer vriendschappelijk was en in de geest van goede verstandhouding verliep. (newc).

HERRIOT PRESIDENT VAN FRANKRIJK?

De werkelijk historische week is door Frankrijk aangebroken, nu het parlement bijeen komt om voorbereidingen te treffen tot het kiezen van een president van Frankrijk. Het zal de eerste president zijn van de vierde republiek.

HERRIOT

Wil hij geen President worden?

Donderdag zal de verkiezing van den president voor Frankrijk plaats hebben in het paleis van Versailles. Bij zijn terugkeer uit Londen zal Blum zijn ambt neerleggen.

Tot verwondering van velen bericht men uit Parijs, dat de M.R.P. zou besloten hebben, dat indien men Herriot candidaat zou stellen, men zijn stem voor Herriot zou geven. Bij de MRP zou men met 67 tegen 29 stemmen voor Herriot gestemd hebben. (Parijs, (AP) 14.1).

TOESTAND IN PALESTINA.

Uit regeringsbronnen wordt gemeld dat de politie van de stad Haifa tien Joden voor verder onderzoek in hechtenis hield, na een ondervraging in verband met de gisteren gemelde bomaanslag op de politie-wacht van Haifa, waarbij twee Britse en drie Arabische politie-beambten gedood en honderdvijftig personen gewond werden.

GASPERI.

In een radiorede tot Italië deelde minister Gasperi mede, dat hij niet slechts hoopt, doch nu ook zeker is, dat de Verenigde Staten het volk van Italië zullen helpen met een compleet economisch herstel. Er was nog een diner hem ter ere bij de kamer van koophandel. (New York, (AP) 14.1).

MAYRON TAYLOR TERUG.

Myron Taylor, de persoonlijke vertegenwoordiger van President Truman bij Zijne Heiligheid den Paus, arriveerde onlangs per vliegtuig uit Rome. Taylor werd vlak vóór zijn vertrek naar de Verenigde Staten in particuliere audiëntie ontvangen door Z.H. den Paus. De Amerikaanse diplomaat heeft ongeveer een maand in Rome op zijn post vertoefd (newc).

Deze arme vrouw verzamelt kolen voor de winter.

PROCES IN NEURENBERG.

Amerikaanse bronnen weten te berichten dat 18 nazie-officieren leden van de z.g. „Elité-garde", terecht zullen staan, (welke door het Internationale Militaire Gerechtshof een misdadige organisatie) terecht zullen staan. Het voornaamste van deze achttien, heet Oswald Pohl. Hij nam een leidende plaats in naast Himmler in de administratie van alle concentratie-kampen.

NIEUWE PARTIJ IN ITALIË.

In zijn uiteenzetting van het partij-program van de nieuwe Socialistische Partij in Italië, liet de leider, Saragat, uitkomen, dat een coalitie-regering van Socialisten, Communisten en Christelijk Democraten nergens in Europa mogelijk is gebleken. Hij verklaarde als zijn opinie, dat de Socialisten in Italië zich van de huidige coalitie behoren terug te trekken. De Socialisten zijn in de volksvergadering na de partij van De Gasperi, de Christelijke Democraten, de sterkste partij. In het cabinet bezetten de Socialisten nu vier posten, reden waarom een ontslag van Saragat, tot gevolg kan hebben dat er een cabinets-crisis ontstaat, wanneer De Gasperi uit de Verenigde Staten terugkeert, ofschoon hier nog niet dringend uit volgt, dat dit ontslag het cabinet van De Gasperi ten val zal brengen

SANTO DOMINGO.

In de republiek Santo Domingo nam de volksvertegenwoordiging wederom een wijziging aan in de grondwet, waarbij bepaald wordt, dat de president van Santo Domingo een Dominicaan moet zijn, doch ook, dat hij gedurende de vijf jaar, die aan de verkiezing voorafgaan in de republiek gewoond moet hebben. Met grote meerderheid nam de volksvertegenwoordiging ook deze wijziging aan.

Z. H. DE PAUS VERKLAART ZUSTER M. DERKS ZALIG.

TWEE UUR LANG.

Schermerhorn de commissaris generaal hield een conferentie van twee uur met Sjahrir op Zaterdag jl., als inleiding op de besprekingen. Sjahrir vertrok naar Djokjakarta voor verdere besprekingen met het cabinet. (Batavia, (AP) 14.1).

PARLEMENTAIRE COMMISSIE IN PARAMARIBO.

De Parlementaire commissie Kropman kwam Zondag jl. in Suriname aan. Men hield conferentie met gouverneur Brons, met de statenleden. Bij de ontvangst kreeg de commissie bloemen van verschillende Hindustaanse organisaties.

Men zocht de goudmijnen, de bauxiet-industrie en ook de landbouwcentra.

Er had een ontvangstplechtigheid plaats in het Palace hotel. De heer Kropman antwoordde in zijn rede op de welkomstwoorden tot hem gericht, dat het werk tot voordeel moge zijn zowel van Suriname als van Holland (Aneta).

NIEUW RECORD.

De KLM vloog de afstand tussen New York en Amsterdam in 11 uur en 4 minuten.

Het record werd gevestigd met een Constellation vliegtuig. (Amsterdam, Aneta, 14.1).

De Maasbode had een onderhoud met Dr. P. Kasteel

Curacao tijdens de oorlog en nu banden met Nederland

„Wat ik in Curaçao aantrof" is het antwoord van den Gouverneur op onze eerste vraag, „een levend bedrijf en de gehele bevolking meelevend met Nederland". Wij voeren dit gesprek op de kamer van den Gouverneur in hotel „Vieux Doelen." Een overvloed van paparassen op de tafels op de grond, op de stoelen, de ene bespreking na de andere, de telefoon staat niet stil. Een conferentie hier, een conferentie daar, besprekingen met de regering, met leidende politieke personen, een onderhoud met H. M. de Koningin, gesprekken met tal van particulieren, die allerlei belangen hebben in onze West. En dan de belangen van Curaçao zelf. „Zoeven ontving ik nog een telegram", aldus de Gouverneur. „Verzoeke dringend bemiddeling uitvoer deuren dringend nodig, zijn in andere landen niet verkrijgbaar." „Maarhoe is het in Holland? Hout is goud. En hier redeneert men aldus: In Curaçao is het warm en hier is het in de winter koud, dus hier heeft men de deuren veel harder nodig."

En toch is Curaçao een paradijs vergeleken bij het Moederland.

Natuurlijk draagt het óók de economische gevolgen van de oorlog, maar het heeft een zeer gunstige betalingsbalans dank zij de olieraffinaderijen en de haven Willemstad, een der grootste havens der wereld. Die betalingsbalans is wel zó goed, dat op de Bovenwindse Eilanden St. Maarten, St. Eustatius en Saba geen belasting wordt betaald. Een land om 's nachts van te dromen.

Maar spoedig zitten wij al in de alles beheersende vraag: de verhouding van dat land met Nederland.

„Dat had U onder en na de oorlog moeten zien, zegt de gouverneur, dienstplicht, burgerwacht, vrijwilligers en na de oorlog de pakketten naar Holland. En dan zijn er door de bevolking duizenden geschonken aan het Prins Bernhardfonds, aan het Prinses Margriet Fonds, aan het Rode Kruis, aan de Royal Air Force. Vier honderd duizend gulden werd gegeven aan het studentensanatorium in Nederland en aan de Koningin verleden jaar op Haar verjaardag honderd duizend gulden. Arm en rijk gaven aanzienlijke giften, toen in Februari 1944 Prinses Juliana de West bezocht. Met een ontroerende geestdrift werd de Prinses ontvangen. Zij bezocht Aruba, Curaçao, Bonaire en St. Maarten en daarna vergezelde ik Haar naar Venezuela en San Domingo.

Er was trouwens toch een druk verkeer met het buitenland. Wij hadden een geregeld contact met den commandant, die zijn standplaats had in St. Juan. Verder kwamen naar Curaçao de toenmalige Minister van Scheepvaart P. A. Kerstens, Admiraal Fürstner, Luitenant Gouverneur-Generaal van Mook, de Nederlandse Ambassadeur in Amerika, Loudon, de President van Haïti, Lescot en last not least Mevrouw Roosevelt.

„U heeft natuurlijk gelezen, Excellentie, wat Dr. Maal in de Staten van Curaçao gezegd heeft. Volgens hem zou Curaçao een Soekarno nodig hebben en een volksstemming zou uitwijzen, dat het volk van Curaçao een republiek wenst te worden.

Daar kan ik slechts op antwoorden, zegt Gouverneur Kasteel, dat de aanhankelijkheid aan het Koninklijk Huis echt is, daar is geen twijfel aan. Het volk van Curaçao stelt prijs op de band met Nederland. Indien er een volksstemming zou worden gehouden, zou een overweldigende meerderheid kiezen voor de band met Nederland. U moet niet vergeten, dat de bevolking oorspronkelijk Nederlands is.

Er zijn zovele banden met Nederlandse families, er is een zo nauw contact met Nederland, dat men deze band nooit zou wensen te verbreken. De mensen op deze eilanden zijn beschaafd en hospitabel, zij hebben een cosmopolitische inslag, wat verklaard wordt door de ongeveer vijftig verschillende nationaliteiten, waarmee zij leven, zij hebben een grote liefde voor hun eilanden, voor hun „dusji Corsouw" en dat zelfde geldt voor de Arubanen, die sterk aan hun eiland zijn gehecht. Maar in alle huizen hangen de portretten van onze Koninklijke familie. Dat bewijst voldoende hun liefde voor Nederland en voor ons Koningshuis.

De wet op de echtscheiding.

Wat zijn arbeid als Gouverneur betreft, vertelt Dr. Kasteel van de talrijke landsverordeningen, welke tijdens zijn bewind werden gemaakt. Slechts één werd er verworpen, nl. een ontwerp om gevangenen buiten de gevangenis te laten werken. Hij vertelt van de landsverordening inzake de echtscheiding, waarbij de mogelijkheid werd afgesneden, dat iemand op Curaçao zich kon laten scheiden van zijn of haar echtgenot(e) in bezet gebied, omdat deze zich immers daartegen niet verzetten kon. Wel werd op verzoek der regering de mogelijkheid geschapen voor Nederlandse onderdanen buiten bezet gebied op Curaçao een echtscheidingsprocedure aanhangig te maken. Verder werd op herhaald verzoek van de Staten van Curaçao, in 1944 een stokje gestoken voor misbruik van de verstekprocedure. En deze verordening werd door de Staten in gemengde stemming met grote meerderheid aangenomen. Ook de sociale wetgeving werd gedurende de oorlog in snel tempo bijgewerkt.

Indië en de West.

Heeft de ontwikkeling van de zaken in Indië ook een terugslag op uw gebied, zo vragen wij tenslotte.

De Gouverneur glimlacht bedenkelijk. Ik heb genoeg te doen met Curaçao, zegt hij, en ik heb geen deskundig oordeel vormen over een aangelegenheid, welke zo een moeilijk is en welke door zovele deskundigen wordt behandeld. Rekening houdend met het feit, dat het Nederlandse volk lang niet mals is voor zijn staatslieden — denk slechts aan Oldenbarnevelt, aan de gebroeders De Witt, aan Thorbecke en Kuyper. Het heeft de gewoonte hen eerst achteraf te eren, nl. als zij goed en wel dood en begraven zijn.

Maar natuurlijk ondervinden wij enige repercussie, die is er altijd. Bij ons had men graag direct een volledige rijksconferentie gehad voor al en tegelijk waar alle zaken ineens zouden worden besproken, doch men heeft volkomen vertrouwen in de regering, die uit is op een vernieuwing van het koninkrijk. Wanneer men er in slaagt op basis van wederzijds vertrouwen de

het nieuws van vandaag

Leon Blum is in Londen aan het praten. Men zegt, dat hij met Attlee over steenkool praat, doch men wet ook te berichten, dat het eigenlijk wel zal gaan over die punten, waarover Engeland en Frankrijk het maar niet eens kunnen worden. Welke die punten zijn? Wel Engeland wil niet ingaan op de eis van Frankrijk om het Saargebied te mogen annexeren. Noch ook wil men ingaan op het voorstel om het Roergebied te internationaliseren. De wereld wordt steeds internationaler.

Het Panamakanaal, het Suezkanaal, de stad Trieste en nu ook het Roergebied; laten we maar ineens doorgaan.

In Frankrijk krijgt men weer verkiezingskoorts, tot verbazing van de buitenstaanders hoort men dat de M.R.P. zou besloten hebben, om ook maar Herriot als president van Frankrijk te kiezen als hij candidaat wordt. De Gaulle heeft dan toch heus afgedaan? Donderdag zal de beslissing vallen. De communisten zullen er dus buiten vallen, ze weten wel zeker, dat hun candidaat geen stem haalt, dat is hun zwakte naast hun sterkte in Frankrijk: hun voorstellen halen slechts de stemmen van hun partij, en dan heeft men te weinig stemmen.

In Italië liet de nieuwe partijaanvoerder uitkomen, dat het toch nergens in Europa goed gaat tussen de Christenen en de Socialisten, doch dan vergat hij toch Nederland, daar gaat het toch nog steeds, men verwacht natuurlijk wel de val van het cabinet Beel bij de quaestie Cheribon, doch de heren zijn aangebleven. Jammer is het wel, dat men in Nederland geen Christelijke meerderheid heeft kunnen vormen, was het vanwege de strafheid van de Protestantse richtingen, was het van wege het sociale programma als niet genoeg vooruitstrevend, was het van wege de quaestie Indië, waar men bij die richtingen zich te absoluut op het gezagprincipe plaatste? Het is opvallend, dat men er in Nederland niet zo veel over schrijft, het zo maar aanneemt, dat de Katholieken samen zijn gegaan met de socialisten. Uit den Haag kwam een telegram, enfin, dat behoeven we niet verder uit te leggen. Het is een eigenaardige geschiedenis.

In Paramaribo juichte men bij de komst van de parlementaire commissie, terwijl de staten daar de vorige week nog net zo deden, alsof ze niet wisten waar voor de commissie Kropman eigenlijk kwam, en een blad zelfs schampere opmerkingen maakte over snoepreisjes enz., dat had men elders gelezen.

In Londen heet Bevin de diplomaten welkom die Duitsland de vrede zullen geven.

Gasperi is content, hij weet nu zeker, dat men Italië zal helpen, als hij „boter bij de vis" krijgt, dan zal hij alle politieke moeilijkheden in Italië ook wel te boven komen en aanblijven zonder verder naar links te moeten overzwaaien. Men kan verder niet veel over de geschiedenis van de dag zeggen, men kan gaan wedden wie er wel president wordt van de nieuwe republiek van Frankrijk, óf Herriot, óf Vincent Auriol of Blum doch het zal wel net zo gaan als altijd het zal nog wel candidaten regenen, voordat de heren naar het Paleis in Versaille trekken, om daar in de historische omgeving, (dramatisch historische omgeving) de nieuwe president te gaan kiezen. Het zou nog wel eens mogelijk zijn, dat als Blum met heel goede boodschappen uit Londen terug komt, hij in dank voor de steenkool en de rest nog president van Frankrijk wordt.

„Zeer onwaarschijnlijk"

De berichten van Zaterdag uit Curaçao volgens welke Gouverneur Kasteel den Heer A. D. Jonckheer zou hebben verzocht een Curaçaos cabinet te vormen, worden op het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen „zeer onwaarschijnlijk" geacht. Men verklaarde daar dat de berichten vermoedelijk gegeven zijn tengevolge van de onlangs getroffen voorbereidingen voor de benoeming van een uit vijf man bestaande „college van vertrouwensmannen" die den Gouverneur zullen bijstaan en Curaçao en Suriname in Nederland zullen vertegenwoordigen. Het Ministerie maakte bekend dat Jonckheer benoemd zal worden tot Curaçaose afgevaardigde in Nederland en Frederik Lim A Po, voorzitter van de Surinaamse Staten als vertegenwoordiger van Suriname (Aneta, 13.1).

De geschiedenis wordt nu bijna vermakelijk. Het summum van de geheimzinnigheid in de Curaçaose politiek schijnt nu dan toch wel bereikt te zijn. In Nederland waar men een dergelijke geheimzinnigheid wars is, stapte een vertegenwoordiger van Aneta ijskoud naar het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, (dat moest een journalist hier eens gaan proberen, zo maar de stoep op) en hij kreeg antwoord en publiceerde dat antwoord ook (hier zou men nog misschien antwoord krijgen onder een driedubbel overgehaald geheim). Dat antwoord is wel buitengewoon interessant. Men kan er de verwonderde gezichten inlezen. „Wat is daar aan de hand in de West". „Wat heeft men daar op Curaçao?" „Een cabinet, een formateur, benoemd door de Gouverneur". „Neen mijnheer, daar weten we hier niets van".

„We weten" — en hier loopt men waarschijnlijk het ontwerp vooruit, dat nog bij de kamers zal worden ingediend en nog eerst goedgekeurd moeten worden, wil het kracht van wet hebben, „dat er een vijf vertrouwensmannen zullen komen".

Wat die vertrouwensmannen zullen moeten doen weten we nie, hun taak zal wel in het ontwerp omschreven zijn, anders kon het wel eens voorkomen, dat de heren van de Raad van Bestuur hun hoed nemen en weglopen, als overcompleet.

Nog meer men verklapte ook wel, dat men wel de naam gehoord had, maar dan als de vertegenwoordiger voor Curaçaose zaken daar in Den Haag en toen men toch eenmaal aan het praten was verteld men er maar bij, dat de heer Lim A Po wel de vertegenwoordiger voor Suriname zou worden.

Het geval wordt interessant. Dit is nu wel zeker, dat hij niet benoemd is. De benoeming wekte bevreemding niet slechts bij ons, die de rechtsgrond van het geval wilden weten, en was tegelijk een zeer merkwaardige „benoeming" die nog geen benoeming was, doch we kennen het spreekwoord reeds van de Latijnen „Quod volumus libenter credimus", wat men wil, gelooft men gaarne.

Zo was het hier. Pijnlijk kwam ook bij dit voorstel naar voren, dat waarvoor men van verschillende kanten gewaarschuwd heeft. „Curaçao is zo klein, de benoeming en worden zo onderons", hier zien we het een voorstel, dat riekt naar partij politiek en dat een geheel sterke inslag heeft van een familie-benoeming, zoals ook het weekblad Curaçao liet zien door het plaatsen van een advertentie, nomen es omen.

„Het zoeken van een nieuwe naam voor ons Gebiedsdeel kunnen wij weldra achterwege laten.

Met reeds twee Jonckheren in de Staten en dan nog een Jonckheer als Cabinetsformateur zullen we spoedig kunnen spreken van de N. V. A. D. Jonckheer & Co. Maatschappij tot Beheer van Nederlandse Overzeese Gebieden.

We wachten schreven we op verklaringen. We hadden niet verwacht dat we via Aneta zulk een verklaring zouden ontvangen.

besprekingen voort te zetten, kan men inderdaad komen tot een vernieuwd koninkrijk. Het was voor de Nederlanders buitenmate moeilijk na de Japanse nachtmerrie weer tot contact te komen met de Indonesiërs en het is van het hoogste belang dit contact vast te houden. Vergeet niet één ding: personen sterven, maar het Rijk blijft.

Het is van betekenis, dat men er in slaagt een basis te vinden en bovendien is het van belang uit de sfeer van agitatie te geraken. Maar dit is slechts mijn persoonlijke mening. Overigens heb ik hier een prettige sfeer en een grote mate van begrip voor onze eilanden gevonden. De regering is bereid aan alle redelijke verlangens van Curaçao, voortvloeiend uit de redevoering van de Koningin, te voldoen en deze belofte loyaal uit te voeren.

Zaterdag a.s. vertrekt Dr. Kasteel met zijn echtgenote weer naar Curaçao.

Het bezoek aan zijn vaderland na een afwezigheid van zes jaar is geen vacantie geweest. Onze beste wensen vergezellen hen beiden.

(Msb.).

De rol van de Britten in Indie

Een Engelse beschouwing.

De militaire overwegingen van de overdracht van MacArthurs commando op Admiraal Mountbatten werden ongetwijfeld versterkt door politieke overwegingen, daar de Noordamerikanen niet het risico wilden lopen betrokken te worden bij het herstel van „koloniale" overheersingen, hoewel het aan twijfel onderhevig is of zij, beter dan de Engelsen of Nederlanders, de heftigheid voorzagen, waarmede het nationalisme in Zuid-Oost Azië zou uitbarsten na de Japanse bezetting. Aldus een zinsnede uit een uitvoerige beschouwing van

LORD MOUNTBATTEN
Kwam wel.

den correspondent van de Times te Batavia, welke hij begint met de opmerking, dat de tweede Britse bezetting van Java een heel wat ingewikkelder zaak was dan de eerste, tijdens de Napoleontische oorlogen.

Een zware taak.

De Engelsen, aldus de correspondent verder, zagen zich onmiddellijk geplaatst tegenover verplichtingen, welke hun hulpbronnen, vooral ten aanzien van de beschikbare scheepsruimte te boven gingen. De Japanners gaven zich 15 Augustus over, doch het was 28 September voor het eerste Britse bataljon voet aan wal zette en 31 October voordat er een troepenmacht, overeenkomende met een Britse divisie op Java aanwezig was.

Een kleine groep Indonesische nationalisten had in Augustus de republiek uitgeroepen en in de zes weken, welke volgden, een belangrijke en beslissende periode, verspreidde de nationalistische opstand zich als een bosbrand over het eiland. Tegen de tijd, dat er Britse troepen van ietwat behoorlijke sterkte aanwezig waren heerste er een volksgisting over geheel Java. Het geweld brak zich zonder veel onderscheid baan tegenover de Nederlanders, onpopulaire minderheden als de Chinezen en tegen de gevestigde inlandse gezagsdragers. De vijandschap tegen de Engelsen begon toen onder de Indonesiërs de overtuiging veld won, dat de Nederlanders, wier bestuursambtenaren en troepen medekwamen als een onderdeel van het „geallieerd" commando, terugkeerden onder de bescherming der Engelsen om op Java te heersen.

Een scherp conflict van politieke aard ontwikkelde zich tussen de Nederlanders en de Engelsen. Toen de eerste Britse troepen landden, wilden de Nederlanders, dat zij de nationalistische leiders zouden arresteren, een „krachtige" politiek zouden voeren en trachten de opstand in de kiem te smoren. Dit weigerde het Britse opperbevel. De toestand was reeds kwalijk, en men vreesde, dat het arresteren van de nationalistische leiders een moord op grote schaal zou uitlokken op de Nederlanders, die toen nog ten getale van ongeveer 200.000 verspreid waren over kampen in geheel Java. Of, zoals vrijwel alle Nederlanders geloven, de „krachtige" politiek, zelfs met de beperkte strijdkrachten, welke ter beschikking stonden, voldoende zou zijn geweest om de toestand te onderdrukken; of de zaken er heel anders zouden hebben voorgestaan als, overeenkomstig de verlangens der Nederlandse regering, Indië onder Noordamerikaans bevel gebleven was — deze vragen behoren tot het rijk der veronderstellingen, maar zij vormen de kern van het gescril. De overtuiging van den correspondent van de Times is, dat de Britse strijdkrachten, door de gedragslijn te volgen, die zij gevolgd hebben, door een bijna bovenmenselijke terughouding te betrachten en te trachten geweld de kop in te drukken, waar het zich ook uitte een bloedige rassenoorlog hebben voorkomen, welke duizenden Nederlandse en Indonesische levens zou hebben gekost en elke denkbare vreedzame oplossing volstrekt onmogelijk zou hebben gemaakt.

MACARTHUR
Kwam niet.

De Engelse strijdkrachten stonden, evenals het publiek in Engeland, voor een dilemma. Aan de ene kant waren de Nederlanders hun bondgenoten uit de oorlog, en Nederland was de enige wettige overheid in Indië, welke Engeland erkende. De Britse sympathie was opgewekt door het verschrikkelijke lijden

van de Nederlandse mannen, vrouwen en kinderen in de kampen. Aan de andere kant sympathiseerde menig Engelsman met de Indonesiërs, die een volk zijn van grote aantrekkelijkheid, in hun strijd voor onafhankelijkheid. De Engelse regering, bezwaard met nationalistische vraagstukken in Brits-Indië, Birma en het Naburige Oosten, wenste vooral te vermijden, dat zij te sterk in de zaak betrokken zou worden.

In dit dilemma werd een compromispolitiek gevolgd. De Engelsen vestigden, soms na enige gevechten, veilig bases op acht sleutelpunten op Java en Sumatra; en van hieruit pakte zij de repatriatie van de Japanners en de redding der geïnterneerden aan. Niet ontmoedigd door tijdelijke tegenslagen, door uitbarstingen van geweld en perioden van obstructie van de Indonesiërs, ploeterden zij gestadig voort met hun beide voornaamste taken. Thans zijn de enige Japanners, die achter zijn gebleven, die, welke nodig zijn als arbeidskrachten, en alle Nederlanders, die geïnteerd waren door de Japanners, en de meesten hunner, die later door de Indonesiërs geïnterneerd werden, zijn in veiligheid gebracht.

De compromispolitiek was aan geen van beide zijden populair. De Indonesiërs verwijten ons, dat wij de Nederlanders stevig teruggebracht hebben op acht bruggehoofden. De Nederlanders verwijten ons, dat wij een ongemotiveerde erkenning en aanmoediging hebben gegeven aan het republikeinse regime, in strijd met de Nederlandse belangen, onze eigen belangen, en die van de blanken in Azië. Beide verwijten zijn ten dele waar. Wij hebben de Nederlanders teruggebracht; en wij hebben heel wat aanmoediging gegeven aan de meer gematigde elementen in de nationalistische beweging.

Van den beginne af ging de Engelse militaire actie vergezeld van politieke actie. Eerst onder den heer Dening, Admiraal Mountbattens politieken adviseur, daarna onder Lord Killearn, namen de Engelsen de leiding in het pogen een vreedzame regeling tot stand te brengen langs de weg van onderhandeling. Gelukkig ging de periode van revolutionnair geweld op dit warme, vulcanische eiland mettertijd voorbij, en beginnen aan beide zijden mensen kalmer te denken over de nieuwe toestand.

Aan de Indonesische kant ging de leiding over naar een groep gematigden, met aan het hoofd Soetan Sjahrir, die bereid was samen te werken met de Nederlanders als hun recht op onafhankelijkheid werd erkend. Aan Nederlandse kant kwam een groep mensen naar voren, die erkende, dat het vraagstuk niet uitsluitend of zelfs maar hoofdzakelijk kon worden opgelost met geweld en een uitweg zag naar een nieuwe betrekking tussen Oost en West.

Het is nog te vroeg om te zeggen of de voorlopige overeenkomst, getekend te Cheribon op 11 November 1946, leiden zal tot een bevredigende en duurzame regeling, maar als dat het geval is, zal het de rechtvaardiging achteraf zijn van de Britse militaire en politieke actie in Nederlands-Indië.

Met een woord van hulde voor het optreden der Brits-Indische troepen, die 563 gesneuvelden, 1441 gewonden en 315 vermisten te betreuren hadden, besluit de correspondent zijn relaas.

(N. R. Crt.)

CURAÇAO

AANKOMST.

Gisteren arriveerden met de „Stuyvesant", de Eerw. Zusters Dominicanessen Mathilde en Cecilia. Heden zullen zij doorreizen naar Aruba. Welkom!

CURAÇAO IN DE VREEMDE.

In het bekende weekblad „Knickerbocker" verscheen een artikel over Curaçao onder de titel „Crossroads of the Caribbean". Het is geschreven door de bekende schrijver Hendrik de Leeuw, die vroeger reeds in zijn boeken over Curaçao sprak. Hij bezocht schijnbaar Curaçao nogmaals, doch dat is aan de journalisten dan toch ontgaan. Hij beschrijft, hoe hij op het terras van Hotel Americano zit en het leven van Curaçao weer voor zich ziet, hij schrijft „This is Curaçao at its most charming". Het artikel is verlucht met vele aardige foto's.

NAVY'S IN DE STAD.

Gisteren middag toen wij door de stad rondwandelden, kregen wij weer een beeld van Curaçao in Oorlogsjaren.

Navy's van de Amerikaanse marine gingen de winkels in en uit. Toen wij verder informeerden, kwamen wij te weten dat de Amerikaanse Marine Tanker „Chukawan" in de haven lag.

KALENDER.

Van de Sint Augustinus boekhandel kregen wij dezer dagen een prachtige kalender over het jaar 1947.

Foto's uit de geschiedenis van Curaçao gedurende het beheer van Gouverneur Kasteel, versieren de kalender. De prijs bedraagt slechts twee gulden de stuk. Het is de moeite waard.

RECEPTIE THOMASKRING.

Vrijdag a.s. geeft de R. K. oIngemannen vereniging Sint Thomaskring een receptie ter ere van den Zeer Eerwaarden Frater Prudentius, Superieur der Faters van Tilburg, uit dankbaarheid voor alles wat de Fraters van Tilburg voor de Curaçaose R. K. Jongelui hebben gedaan.

EEN GRIEKSE BOOT ROOKT.

De Griekse boot Gerassimos Vergottis, zal voor de K.N.S.M. varen op de Chili-lijn. Het schijnt dat men aan boord van dit Griekse schip, schoorsteenvegers nodig heeft. Twee dagen lang zucht Otrabanda onder het roet van deze boot. Gelukkig echter kunnen wij de kooplieden van Otrabanda, die ons bij herhaling opbellen, mededelen, dat het publicatieblad is verschenen, waarin de Rookverordening zijn beslag krijgt. Het zou goed zijn als het Gouvernement in de commissie van toezicht, ook enkele kooplieden van Otrabanda opnam.

Het eerste publicatieblad van het jaar 1947 betreft het tegengaan van rookverspreiding. Men kan tevreden zijn, het jaar is goed begonnen.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Inzake de verordening tot vaststelling van minimumloon lezen wij dat er een commissie moet vastgesteld worden. De verordening zegt:

Voor de uitvoering dezer landsverordening stelt de Gouverneur voor het eiland Curaçao en voor het eiland Aruba afzonderlijk een commissie in. Deze commissies, welke uit tenminste vier leden bestaan, waarvan de helft uit de vertegenwoordigers der werknemers en de helft uit de vertegenwoordigers der werkgevers, dienen den Gouverneur van advies ten aanzien van de vaststelling der minimum lonen.

WIE KENT?

Wie van onze lezers kent het boek van den Heer Joh. van Hulzen „Onze West-Indische Geschiedenis", dat onlangs in Nederland verscheen?

VERKEERS-ONGEVALLEN

Op de Van Slobbeweg ter hoogte van het stadion vond een aanrijding plaats tussen een personenauto en een huurauto. De personenauto reed een andere auto voorbij die op dat moment naar links uithaalde. De bestuurder moest ook naar links uitwijken, raakt daarbij van de rijweg af en botste tegen de huurauto, die van de rijweg af geparkeerd stond.

De bestuurder van een personenauto reed, op de weg naar Hato van den rijweg af met de rechterwiel op de berm.

Toen hij trachte de auto weer op de weg te krijgen, waarvoor hij het stuur sterk naar links omhaalde, schoot de auto plotseling de weg over, reed aan de andere zijde in een greppel en sloeg over de kop.

Op de De Ruyterkade reed een personenauto te dicht achter een autobus met het gevolg, dat toen de autobus plotseling moest stoppen, de personenauto de autobus opreed.

Een in staat van dronkenschap verkeerde voetganger liep op de brug Koningin Emma der Nederlanden tegen een passerende truck.

Een fles Bols, die de voetganger bij zich had, sneuvelde.

Bij het afrijden van de parkeerplaats op het Wilhelminaplein

reed de bestuurder van een personenauto tegen een andere personenauto.

Een motorrijder reed op de Schottegatweg en wilde naar links de Beatrixlaan oprijden.

Hij gaf daarvoor tijdig een teken maar de bestuurder van een personenauto die achter hem reed zag het te laat en reed de motorrijder van achteren aan.

Tengevolge van het natte wegdek reed op de Berg Altena een personenauto tegen een dienstauto.

De personenauto slipte toen hij moest remmen voor een tegenligger.

De bestuurder van een A.B.C. bus remde op de Schottegatweg voor een op de weg lopende hond. Tengevolge van het natte wegdekslipte hij en botste tegen een uit tegenovergestelde richting komende pick-up.

Op de hoek van de Van Eyck van Voorthuizenweg en W.I. Comp. straat vond een aanrijding plaats tussen een dumptruck en een autobus.

De bestuurder van de autobus reed links door de bocht terwijl de bestuurder van de truck naar links uithaalde instede van naar rechts.

Een personenauto werd aangereden door een huurauto.

De bestuurder van de huurauto reed na de aanrijding door.

De bestuurder van een truck reed achteruit de Rifwaterstraat uit op het moment dat een autobus passerde.

Bij de daarop volgende Botsing werd de autobus beschadigd.

Een personenauto slipte op het zeer gladde wegdek van de Schottegatweg, zonder dat de bestuurder remde of de richting veranderde.

De auto draaide geheel om, gleed achterwaarts verder en botste tegen de voorzijde van een uit tegenovergestelde richting komende pick-up.

In de Prinsestraat reed een bestuurder van een huurauto te dicht langs een geparkeerd staande personenauto.

De personenauto bekwam een deuk in het spatscherm.

Wederom tengevolge van het natte wegdek slipte op den Schottegatweg een personenauto en kwam in een naast den rijweg gelegen greppel terecht.

De auto was ernstig beschadigd.

Op de Handelskade reed een bestuurder van een vuilnistruck achteruit en zag niet dat er een rijwiel den trottoirband stond.

Het rijwiel werd omvergereden en licht beschadigd.

Op den Schottegatweg ter hoogte van Gaito reed de bestuurder van een personenauto naar links de Cascoraweg op op het moment dat een huurauto passeerde.

Een botsing volgde waarbij de huurauto ernstig werd beschadigd.

Een bestuurder van een personenauto reed achteruitrijdende met de achterbumber tegen de verkeerszuil op de vluchtheuvel aan de Roodeweg.

De vluchtheuvel werd in schuinen stand gedrukt.

Op de weg naar Westpunt ter hoogte van Zegoe slipte een bakkerstruck en kwam in een naast de weg gelegen greppel waar hij omsloeg.

Door omstanders werd de auto weer op de weg gebracht.

Oorzaak: Het gladde wegdek tengevolge van de regen.

De truck werd erinstig beschadigd.

Op het C. P. I. M. terrein vond een lichte aanrijding plaats op de weg naar het Surinamedorp.

Een personenauto reed tegen een uit tegenovergestelde richting komende autobus.

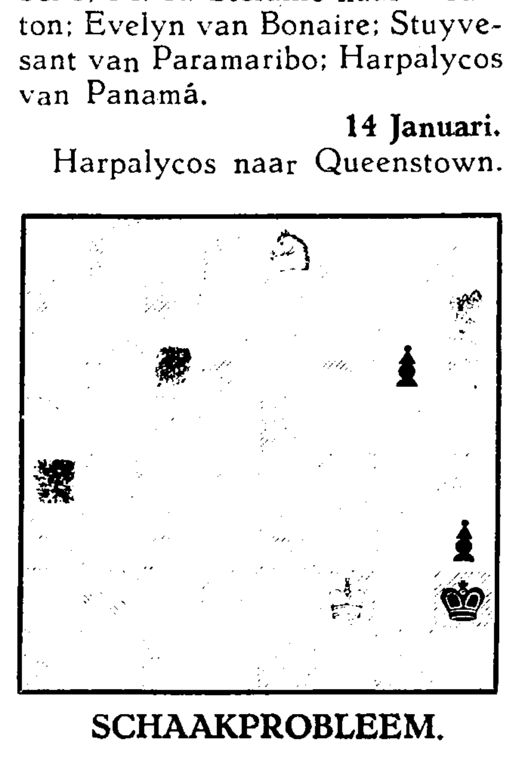
SCHEEPSBERICHTEN.

13 Januari.

M. R. Stefanic van Puerto Cabello; Stano van New York; Donald S. Wright van Puerto Cabello; M. R. Stefanic naar Houston; Evelyn van Bonaire; Stuyvesant van Paramaribo; Harpalycos van Panamá.

14 Januari.

Harpalycos naar Queenstown.

SCHAAKPROBLEEM.

De Honderd dagen van Mussolini

Er is dezer dagen in de Italiaanse boekhandel een uiterst interessante uitgave verschenen, waardoor veel, dat tot nu toe onopgehelderd was omtrent de laatste dagen van Mussolini's regiem in Noord-Italië en het einde van de oorlog in dit gebied, door een onverdacht getuige bekend gemaakt. Van de vele document welke dit „witboek" bevat, leveren enige het onomstotelijke bewijs, dat alle lasterlijke beschuldigingen aan het adres van de Kerk, en in het biezonder van het Vaticaan, aangaande een „collaboratie" met nazies en fascisten, slechts berusten op kwaadwillige propaganda.

De bekende Aartsbisschop van Milaan, Ildefonso Kardinaal Schuster, heeft een boek gepubliceerd, waarin hij — door tal van officiële gegevens gestaafd — zijn persoonlijke herinneringen geeft aan de, dramatische maanden, die de Italiaanse wapenstilstand vooraf gingen. Hij heeft hierbij een grote rol gespeeld en het is zelfs, naar thans is bewezen, slechts aan een toeval te wijten, dat de DuitsItaliaanse legers zich niet hebben overgegeven op een door hem gearrangeerde bijeenkomst met Geallieerde officieren in zijn paleis. Uit de talrijke mededelingen, welke de Kardinaal doet, blijkt duidelijk, hoezeer zowel Fascisten als Nazies moeite hebben gedaan, toen hun nederlaag eenmaal vaststond, om de voorspraak, de steun en zelfs de bescherming van het Vaticaan te verkrijgen teneinde zich te vrijwaren voor de gerechte straf die hun wachtte van de zijde der overwinnaars. Het doet ietwat ironisch aan te lezen hoe lieden, die zich jarenlang beijverd hadden om de Kerk te vervolgen te kleineren en te schaden thans plotseling een beroep deden op de Christelijke deugden van vergevensgezindheid en naastenliefde...

Uit vele andere documenten treedt duidelijk de standvastige houding naar voren, die de Kerk steeds heeft aangenomen en blijkt zonneklaar, dat van enige collaboratie of dubbelhartigee politiek van de zijde van het Vaticaan nimmer sprake is geweest.

Het interessante zijn echter de mededelingen van den Kardinaal over zijn contact met Mussolini, dat tot stand kwam naar aanleiding van een krachtig protestschrijven van den Kardinaal aan den Duce over de voorgenomen verdediging - tot - den-laatsten - man van het stadsgebied van Milaan tegen de snel nader rukkende Geallieerde legers. Dit was half Februari 1945. Het antwoord liet lang op zich wachten. Op 13 Maart bracht Vittorio Mussolini die de laatste jaren optrad als particulier secretaris van zijn vader, de brief van Mussolini stelde hierin vijf voorwaarden die vervuld dienden te worden, indien het Duitse opperbevel mocht besluiten de stad prijs te geven. De Kardinaal droeg zorg dat deze voorwaarden ter kennis van de Geallieerden kwamen voor wie ze uiteraard onaanvaardbaar waren.

Intussen drong de tijd. Toen het duidelijk was geworden, dat alle kansen op een „vergelijk" verkeken waren en men definitief tot de overgave besloot droeg maarschalk Rodolfo Graziani, stafchef van den Duce, alle verantwoordelijkheid voor de besprekingen omtrent de capitulatie van zijn leger aan de Duitsers over. Kardinaal Schuster had inmiddels contact opgenomen met de hoogste S.S.-autoriteit in Italië, Generaal Wolff die zich bereid had verklaard met een vertegenwoordiger van het Geallieerde hoofdkwartier te onderhandelen. Dag en uur waren reeds vastgesteld voor een samenkomst in het aartsbisschoppelijk paleis, toen plotseling alles vergeefs bleek. In een Zwitserse courant verscheen een bericht over voorgenomen onderhandelingen. Beide partijen hadden hierin slechts toegestemd onder voorwaarde van de meest stricte geheimhouding! Wolff telefoneerde van zijn hoofdkwartier uit in Milaan met het aartsbisschoppelijk paleis; tevergeefs drong Schuster aan, wees op de ellende de nood, de verwoestingen... Alles leek verloren. Maar de Geallieerden zaten evenmin stil. Reeds twee dagen later kwam bericht binnen, dat Geallieerde officieren naar Zwitserland onderweg waren, waarheen Wolff een vrijgeleide werd aangeboden. Hierdoor kwam het dat de definitieve wapenstilstand-besprekingen verder buiten Milaan en zonder den Kardinaal verliepen.

De moedige Kerkvorst merkt slechts op: „Ik ben ten minste van enig nut geweest".

Intussen kwam, nadat Graziani reed enige malen met den Kardinaal had geconfereerd, op 25 April 1945 Mussolini persoonlijk naar het paleis. De, alweer door den Kardinaal georganiseerde samenkomst met een delegatie van het bevelvoerend Comité van de Partisanen zou plaats hebben. Mussolini was kalm, ofschoon hij zich volkomen rekenschap gaf van zijn toestand. Terwijl zij zaten te wachten, schonk de Kardinaal een aperitief en bood koekjes aan. Ze waren alleen. In de loop van het gesprek vergeleek Mussolini zijn fascistische republiek met de 100 dagen van Napoleon. Voor het overige spraken beide mannen vrijwel uitsluitend over geloof en godsdienst. Na ruim een uur arriveerde de delegatie der Partisanen en Graziani voegde zich bij het gezelschap. Het werd een kort onderhoud. Enige eis, die gesteld werd, luidde alweer: onvoorwaardelijke overgave, zij het dan met een garantie voor de traditionele behandeling van de fascistische officieren, manschappen en diplomaten. Mussolini scheen opgelucht en verklaarde zich accoord, doch nu weigerde Graziani. Hij had zijn woord gegeven aan de Duitsers en beweerde, dat men thans niet meer afzonderlijk kon onderhandelen. Uit de woorden wisseling, die volgde, bleek, dat de Duitsers reeds aan het onderhandelen waren, hetgeen den Duce nog niet bekend was.

„Zij hebben ons altijd als hun slaven behandeld en nu op het einde verraden ze mij...!" Het is zijn laatste woede aanval geweest. De conferentie eindigde zonder resultaat. Mussolini vertrok en waagde even later zijn mislukte poging om de Zwitserse grens te bereiken. Hij werd herkend, naar Milaan teruggebracht en doodgeschoten.

Kardinaal Schuster besluit zijn boek met een fel verwijt aan het adres van de communisten, die het belangrijke werk van het Vaticaan en alle bemiddelingspogingen van de Kerk om de bloedige strijd te bekorten negeren en slechts ongegronde beschuldigingen en lasterverhalen weten te verkondigen.

(De Tijd).

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze inniggeliefde echtgenoote, moeder, behuwd moeder

ESTELA MEDEMA de DAM

De teraardebestelling zal plaatsvinden hedenmiddag 4.30 vanaf het St Elizabeths Gasthuis.

L. Dam
J. P. de A. Prophet
N. J. van Veen
E. C. Dam de Prophet
E. Prophet
Leo Prophet
G. Prophet
H. Prophet
Harold Prophet
R. Prophet
J. M. Lasten
Antoine Servage.

Marshall

Op een van de punten, waar zich in onze tijd de wereldpolitiek gaat concentreren, staat Generaal George C. Marshall op een uiterst verantwoordelijke post: gevolmachtigde der Noordamerikaanse regering in China, met de opdracht te pogen een vergelijk tot stand te brengen tussen de Kuomintang-regering van Tsjang Kai Sjek en het communistische bewind in Yenan.

Marshall is niet een man, die als MacArthur of Montgomery „publicity" nastreeft en zich regelmatig van een stukje in de krant verzekerd wil zien. Geen publicity zal me geen kwaad doen, maar het tegenovergestelde zou me wel eens geen goed kunnen doen, is zijn stelregel. Als chef van de Noordamerikaanse generale staf was hij echter sinds 1939 de man op de achtergrond, eerst bij de opbouw van het Noordamerikaanse leger, daarna bij de stoutmoedige acties van MacArthur en Eisenhower.

Marshall, die de 65 al gepasseerd is, was op school maar een heel middelmatige leerling. Om boeken gaf hij niets. Veel meer trok hem de observatie van de slagvelden, waar zich de Noordamerikaanse burgeroorlog had afgespeeld. Hier reconstrueerde hij de gevechten, waardoor zij beroemd waren geworden. Want Marshall gevoelde zich soldaat — „he understands military" — zou Pershing, de Noordamerikaanse opperbevelhebber uit Wereldoorlog I, later van hem zeggen — en ging zó van school naar het militaire opleidingsinstituut in Virginia. Het beroemde West Point, de Noordamerikaanse militaire academie, bezocht hij niet.

Tot 1941 doorliep hij de normale officierscarrière. In de eerste wereldoorlog behoorde hij tot degenen, die in 1918 de organisatie van het offensief aan de Maas en in de Argonnen voor hun rekening namen. Pershing stelde hem vervolgens aan tot zijn adjudant, wat hij tot '24 bleef. Daarna bekleedde hij verschillende posten in de UaS.A. en in China, waar hij zich goed op de hoogte stelde van de verhoudingen in het Verre Oosten. Terug in de Verenigde Staten werd hij commandant van de infanterieschool en tenslotte chef van de afdeling Oorlogsplannen bij de generale staf. Daar haalden Roosevelt en diens minister van Oorlog Stimson, hem in de herfst van 1939 weg om hem met passering van 34 generaal-majoors en „brigadiers" tot Chef-Staf te bombarderen.

Onmiddellijk toog Marshall aan de gang om een geheel nieuw leger op te bouwen. Daarin moesten nieuwe wapenen, nieuwe mensen, nieuwe methoden, een grotere beweeglijkheid en een sterkere gevechtskracht tot stand brengen. Na vier jaren hard werken had Marshall de zaak grotendeels voor elkaar. Eisenhower, MacArthur en Bradley, MecNarvey, Stillwell en Patton waren voor een belangrijk deel door hem uitverkoren om de nieuwe legers aan te voeren. En terwijl de radioberichten en de kranten niet moe werden de namen van al deze generaals tot in onze oren vertrouwde klanken te maken, werkte op de achtergrond Marshall aan de grondslagen voor al hun overwinningen.

Toen de oorlog geëindigd was, wilde hij zich terugtrekken. Eisenhower volgde hem dan ook op als Chef van de Generale Staf. Maar Marshalls capaciteiten kon Truman niet missen en toen de ontwikkeling in China zich hoe langer hoe dreigender liet aanzien, werd hij tegen het einde van het vorige jaar als bemiddelaar naar Nanking gezonden om daar te trachten de elkaar in de haren gevlogen communisten en Kuomintang-aanhangers in een sterk, verenigd en democratisch China tot elkaar te brengen. Aanvankelijk scheen zijn missie wel succes te hebben. Er werd tot een wapenstilstand besloten en een drieledig hoofdkwartier in Peking van 1500 man — Noordamerikanen, communisten en Kuomintang-figuren —, spottend wel eens de tempel der duizend slapende oversten genoemd, zou de uitvoering der gemaakte afspraken ter hand nemen, o.a. door naar de brandpunten van de strijd commissies, ook weer van drie leden, te zenden. Marshall keerde voor

MARSHALL
Had een moeilijke taak in China.

besprekingen naar Noord-Amerika terug. Nauwelijks had hij echter zijn hielen gelicht of de communisten trokken Mantsjoerije binnen en het vechten begon weer van voren af aan. Onmiddellijk teruggekeerd wist Marshall samen met de 70-jarigen Noordamerikaansen Ambassadeur, Leighton Stuart, die eerst missionaris en later president van de Yeng-tsjing Universiteit geweest was, weer een voorlopige wapenstilstand tot stand te brengen. Maar geleidelijk aan verergde de situatie toch en thans is het zover gekomen, dat een Noordamerikaans vliegtuig de communistische Generaal Tsjau En Lai, die de vertegenwoordiger van Yenan in Nanking was, weer terug naar zijn hoofdstad heeft moeten brengen, daar de besprekingen op niets zijn uitgelopen.

Marshalls bemiddeling heeft tot dusverre dus nog niet het succes gehad wat de Noordamerikanen er, vooral ook met het oog op hun economische expansieplannen, van gehoopt hadden. Wel heeft hij een vriendschaps-, handels- en scheepvaartverdrag met Tsjang Kai Sjeks regering gesloten, maar de ambities van zoom Sam gaan heus nog wel wat verder. Maar afgezien daarvan is het toch wel zeer te hopen, dat alsnog een compromis tussen de strijdende partijen, waarvan de communisten zich op het ogenblik in de zwakste positie bevinden, tot stand komt. En in zoverre moeten wij dus, gelet op de Noordamerikaanse interventie, Confucius dan maar ongelijk geven, wanneer hij zegt, dat zij die niet regeren, zich ook niet met de regering behoren te bemoeien. Want om een werkelijk democratische regering over een verenigd China tot stand te brengen is hulp van buitenaf op dit ogenblik nog onontbeerlijk.

SURINAME

REDE MONS. KUYPERS IN DE CATHEDRAAL.

Monseigneur, Eerwaarde Pater, Dierbare Gelovigen.

Mijn hart is gevuld van diepe gevoelens van dankbaarheid en vreze nu ik U bij deze gelegenheid en van deze plaats toespreek. Door God geroepen tot hogepriester ben ik met bisschoppelijke waardigheid bekleed in Suriname teruggekeerd om de hogepriesterlijke bediening te vervullen. Deze waardigheid heb ik overgenomen uit de handen van mijn roemruchten voorganger Mgr. van Roosmalen, die vijfendertig jaren zulk een zegenrijk bestuur gevoerd heeft. Het zal U niet verwonderen, dat ik met grote zorg, met grote kommer, met grote huiver dit ambt aanvaart. In de jaren dat ik als Provicaris het bestuur voerde, is het mij duidelijk geworden hoe vele zorgen, welke grote moeilijkheden aan dit ambt verbonden zijn, en deze moeilijkheden en zorgen zijn door de omstandigheden nog groter en zwaarder geworden.

Het zal niet gemakkelijk zijn om van Mgr. van Roosmalen, die zo lange jaren zo zegenrijk met zijn bekende bestuurstalenten de Missie leidde, op te volgen. Maar er zijn ook punten, die mij moed en vertrouwen geven om deze taak te aanvaarden.

Vooreerst heeft in de bisschopconsecratie Jesus, de goddelijke Hogepriester, mij bekleed met de macht en de kracht der Apostelen. Hij heeft mijn geringheid verheven, mijn kleinheid sterk en groot gemaakt om alle plichten als Herder uwer zielen volgens Gods welbehagen te vervullen.

Grote vreugde heeft mij ook vervuld, toen ik na de bisschopsconsecratie te Rome mijn geloof mocht versterken op de heilige plaatsen, de graven van de Prinsen der Apostelen de heilige Petrus en Paulus; toen ik het enthousiasme mocht beleven van de duizenden in de St. Pieter bij de heiligverklaring van de eerste Noordamerikaanse heilige, Moeder Cabrini; toen ik van Onzen heiligen Vader, den Paus, woorden van troost en bemoediging mocht horen en zegen ontving over mijn persoon, over mijn dierbaren, over mijn arbeid, over de dierbare Surinaamse Missie.

Op de terugreis van Rome mocht ik ook het grote pelgrimsoord der Onbevlekte Ontvangenе, Lourdes bezoeken, ik mocht knielen in de gezegende grot, mocht daar het Heilig Misoffer opdragen, daar waar de Smekende Almacht zo rijkelijk haar genaden uitdeelt.

Tevens kon ik op deze reis gaan neerknielen aan het graf van de kleine heilige Theresia, de grote patrones der missiën, te Lisieux.

Dit alles heeft mij getroost en kracht geschonken om dit zware werk op mijn zwakke schouders te nemen.

En ook uw medeleven, uw belangstelling zowel bij mijn bisschopsconsecratie door gebed en heilige misoffers, als vanmiddag bij mijn intocht en overneming van het bestuur. Dit algemeen meeleven geeft mij moed en vertrouwen dit zware werk met liefde op mij te nemen. Want lief heb ik de Surinaamse Missie. Twintig jaar heb ik gewerkt in verschillende plaatsen en onderdelen, daardoor is de Missie mij dierbaar en steeds dierbaarder geworden.

En nu ik door de barmhartigheid Gods tot Uw verantwoordelijken Herder ben aangesteld is deze liefdeband nog groter en sterker en onverbreekbaar geworden. Moge dan de goede God het gebed verhoren, dat de Kerk bidt bij de H. Mis op de verjaardag van de bisschopsconsecratie: „Heer, God, Herder en Bestuurder aller gelovigen, zie genadig neder op uw dienaar, dien Gij als herder aan het hoofd der Kerk gewild hebt; geeft hem smeken wij U, dat hij door woord en voorbeeld nuttig moge zijn voor hen, over wie hij is aangesteld, opdat hij met de hem toevertrouwde kudde tot het eeuwig leven moge geraken".

De goede God verhore deze bede, opdat Hij mij bijsta met Zijn licht en Zijn kracht in de verantwoordelijke zware taak een goed herder, en goed vader Uwer zielen te zijn. En moge Hij U helpen om als goede kinderen, goede onderdanen naar Uw door God gegeven vader en herder te luisteren en volgens zijn woorden te leven.

Mijn wapenspreuk is Iter para tutum uit de hymne Ave Maris Stella. Daarom wijd ik de arbeid in Suriname, alles en allen aan haar, geef het in haar moederhanden, opdat zij ons veilig leide, mij in mijn zware taak, U in volgzaamheid. Opdat wij in de voetsporen van Jezus, den Herder en Vader, aan haar hand moge komen tot het eeuwige leven.

(De Surinamer).

REDE MONS. KUYPERS OP DE RECEPTIE.

De plechtige ontvangst van de katholieken, toont mij, dat gij reeds lang hebt meegeleefd met Uw bisschop, want voor zulk een ontvangst en zulke geschenken is een lange voorbereidingstijd nodig en moet men verschillende offers brengen. Ik voel me erg slecht en erg jong als ik mijn roemruchten voorganger naast mij zie. Wij allen zijn getroffen, dat hij ook na zijn ontslag nog bij ons blijven wil, want wat was begrijpelijker geweest, dan dat hij in het moederland zijn rust was gaan genieten. Maar de liefde voor Suriname dwingt hem om onder ons te blijven daarvoor wil ik hem dan ook namens mij zelf en allen hartelijk danken, daar hij ter onzer liefde dit offer gebracht heeft. Moge de goede God hem nog lang sparen.

Ik dank allen, die op welke wijze ook medegewerkt hebben aan deze luisterrijke intocht en de kostbare geschenken, en door deze offers hun liefde voor hun bisschop hebben willen tonen.

Een overste en hij die met gezag bekleed is, staat zo alleen, zo eenzaam. Bij de voorbereiding voor de audiëntie, die ik met Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin mocht hebben, zeide mij de secretaresse, dat ze zo dikwijls te doen had met de Koningin, omdat ze zich zo eenzaam gevoelt. Ze kan haar hart en haar liefde aan niemand bijzonder schenken, haar lasten en moeilijkheden met niemand delen. Dit geldt ook van een ieder, die met gezag bekleed is en vooral van een bisschop. Maar Uw medeleven geeft mij het vertrouwen, dat ik kan rekenen op Uw hulp. Uw troost om mij moed te geven, als het nodig is. Moge ik beantwoorden aan Uw vertrouwen en liefde.

MILLIARDENDANS IN INDONESIE EN SURINAME.

De oorlogsjaren hebben Nederland opgeknapt met een van *f* 1.1 tot *f* 5.5 milliard gestegen bankbiljettencirculatie, waarmede wij tussen de vele naties, die aan de oorlog deelnamen, lang geen „slecht" figuur sloegen. Blijkens in de enige weken geleden bekend geworden cijfers hebben twee overzeese gebiedsdelen, Indië en Suriname, ons land nog verre overtroffen. In Indië hebben de Jappen milliarden aan bankbiljetten — zelfs nog na de overgave! — in omloop gebracht, in Suriname heeft een ware oorlogsconjunctuur de circulatie bijna vertienvoudigd.

Zondvloed van papiergeld.

Zoals De Nederlandse Bank de circulatiebank voor ons land is, zo vervullen de Javase en de Surinaamse Bank deze functie respectievelijk voor Nederlands Indië en Suriname. Beide instellingen hebben ongeveer gelijktijdig haar verslag over de oorlogsjaren uitgebracht.

In Indonesië hebben de Japanners ook op financieel gebied knap huis gehouden. Zij brachten hun invasiegeld mede en hebben verder gedurende de bezetting van de bankbiljettenpers een zeer druk gebruik gemaakt. Zelfs na 15 Augustus 1945 is nog ca. 2 milliard in omloop gebracht, ten dele door roof bij verschillende banken! Het totale resultaat van hun financiële „beheer" was, dat de bankbiljettenomloop, welke in Maart 1942 *f* 610 millioen bedroeg tot ca. 8 milliard was gestegen, een vermeerdering derralve van ruim 1200 procent.

Veel in veiligheid.

Evenals Nederland zijn goud grotendeels in de Verenigde Staten in veiligheid had gebracht, had ook de Javase Bank gelukkig tijdig haar maatregelen getroffen; kort voor de inval op Java was het gehele nog aanwezige restant van de goudvoorraad naar Australië en Zuid-Afrika verscheept. Er was nog een hoeveelheid zilveren tekenmunt aanwezig van *f* 20 millioen, welke prompt naar Japan is afgevoerd.

In het licht van de cijfers der vermeerdering van de biljettenomloop is het duidelijk, dat de geldsanering in Indië nog heel wat drastischer moest geschieden dan hier te lande. Dit is ook gebeurd, want voor 33 Jappen guldens werd slechts 1 N.I.C.A. gulden teruggegeven. De regering-Soekarno deed het onlangs voor het resterende Jappen geld nog drastischer, nl. 1 Rep. gulden voor 50 Japanse guldens. Het Japanse geld is thans waardeloos verklaard, waarmede althans dit hoofdstuk in Indië is afgesloten.

Suriname werd „rijk".

In Suriname zijn de inwoners door tal van omstandigheden „rijk" geworden. Op een bevolking van (ongerekend ca. 22.000 Indianen en bosnegers) 168.000 zielen is de biljettencirculatie van Maart 1940 tot December 1945 gestegen van *f* 1.4 tot 11.4 millioen, daarenboven de banksaldi in hetzelfde tijdvak van *f* 0.6 tot *f* 6.2 millioen. Ook in deze stijging zit een flink stuk schijnwelvaart en — al kent men in Suriname nog geen zwarte markt — een gevaar voor inflatie. Twee factoren hebben voornamelijk tot deze ontwikkeling bijgedragen.

In de eerste plaats leidde de grote oorlogsvraag naar aluminium tot een sterke uitbreiding der bauxietwinning, waardoor veel geld onder de bevolking werd gebracht. Van hoe groot belang deze bauxietleveranties zijn geweest, blijkt uit het feit, dat van één van elke drie geproduceerde vliegtuigen in Amerika het aluminium uit Suriname afkomstig was!

Voor- en nadelen.

In de tweede plaats werden (niet ten onrechte, want verschillende Duitse duikboten hebben voor de kust schepen in de grond geboord) vele defensiewerken uitgevoerd. O.m. is in de oorlogsjaren een van de grootste vliegvelden van Zuid-Amerika in Suriname aangelegd. Deze werkzaamheden trokken evenwel door de hoge lonen vele arbeiders aan, waardoor de plantages in moeilijkheden kwamen en sommige zelfs door gebrek aan werkvolk moesten worden gesloten.

Ten gevolge van deze gang van zaken moest zelfs in het suikerexportland Suriname een suikerdistributie worden ingevoerd, terwijl de koffiecultures aan de rand van de ondergang zijn gekomen.

Dat de rijkdom soms in overdaad ontaardde blijkt zelfs uit dorre statistische cijfers: de vermakelijkheidsbelasting bracht vijf maal, die op gedistilleerd tijdelijk achtmaal zoveel op als voor de oorlog.

De productie van goud liep in Suriname eveneens terug, de officiële productie althans. Waarschijnlijk is ook „zwart" geproduceerd, want in de smokkelhandel werd goud tegen bijna het drievoudige van de officiële prijs verhandeld. Toch slaagde de Surinaamse Bank er in haar dekkingspercentage op peil te houden. Per 31 December 1945 waren de zo gestegen biljettencirculatie en saldi voor ruim 47% door munt en muntmateriaal gedekt: In Nederland is het percentage slechts ca. 14. (Volkskrant)

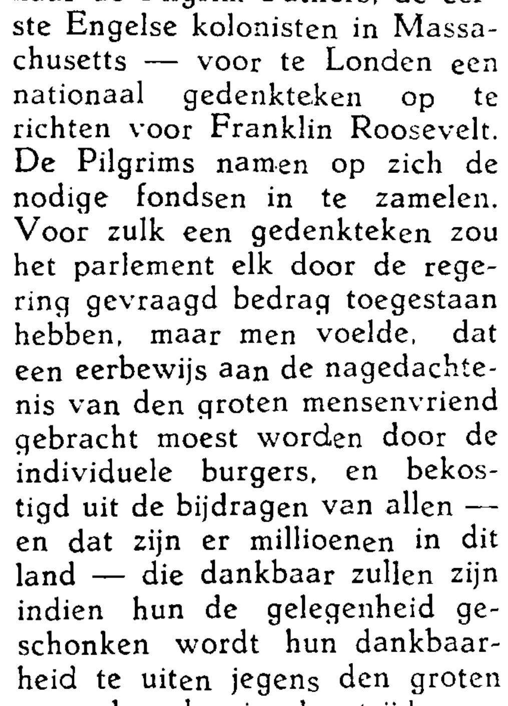
NIEUWS VAN OVERAL

ROOSEVELT, „DE GROTE JAGER DER VRIJHEID".

Een standbeeld voor den President.
Dank van het gehele Engelse volk.

Een jaar geleden stelde Lord Derby aan het diner der Pilgrims — de Anglo-Amerikaanse vriendschapsvereniging, aldus genoemd naar de Pilgrim Fathers, de eerste Engelse kolonisten in Massachusetts — voor te Londen een nationaal gedenkteken op te richten voor Franklin Roosevelt. De Pilgrims namen op zich de nodige fondsen in te zamelen. Voor zulk een gedenkteken zou het parlement elk door de regering gevraagd bedrag toegestaan hebben, maar men voelde, dat een eerbewijs aan de nagedachtenis van den groten mensenvriend gebracht moest worden door de individuele burgers, en bekostigd uit de bijdragen van allen — en dat zijn er millioenen in dit land — die dankbaar zullen zijn indien hun de gelegenheid geschonken wordt hun dankbaarheid te uiten jegens den groten wapenbroeder in de strijd voor vrijheid.

Mr. Attlee heeft nu in een radio-uitzending het publiek opgeroepen bij te dragen in de kosten van het monument — 5 s. per persoon, en meer indien men meer geven wil.

STANDBEELD ROOSEVELT.

„Wij denken aan hem", zeide hij, „niet alleen als aan een groot man, maar vooral als aan een persoonlijken vriend. Ik betwijfel, of het Britse volk ooit zulk een vriendschap gevoeld heeft voor een staatsman van een ander land. Bij zijn heengaan treurden wij over het verlies, door zijn familie, zijn land en de wereld geleden. Maar wij voelden het ook als een verliest, geleden door onszelf."

Het gedenkteken, waarvan het ontwerp reeds bekend gemaakt is, zal opgericht worden in Grosvenor-square, in het hart van **Mayfair; een van de meest aristocratische pleinen van het West End. Italië en Japan — twee van de leden der „as" tot welker verbrijzeling Franklin Roosevelt zoveel heeft bijgedragen** — hadden er hun ambassades gevestigd; en beroemde adellijke geslachten hadden, of hebben er nog steeds, hun „town-residence".

De enige historische band welke het plein heeft met „de zaak der vrijheid", waarvan Roosevelt een der geduchtste paladijnen geweest is, wordt verpersoonlijkt **door den zonderlingen strijder** voor democratie en vrijheid van drukpers John Wilkes, die er, na Lord Mayor van Londen geworden te zijn en de zaak der vrijheid eraan gegeven te hebben, in 1797 in hoekhuis No. 35 stierf. In de jaren voor de oorlog hebben enige der oude aristocratische huizen plaats gemaakt voor flatgebouwen, en de atmosfeer van het plein onderging een nog grotere verandering, doordat de Noordamerikaanse ambassade en verrvolgens de Noordamerikaanse militaire overheden een groot aantal huizen huurden om er bureaux te vestigen.

Aldus werd het plein een toneel van drukke militaire bedrijvigheid, en in zoverre is het zeker een waardige plaats voor een gedenkteken van den machtigen Noordamerikaansen oorlogsleider.

Of voor den „machtigen jager". „Het is", zeide Mr. Attlee, „vooral als strijder voor Vrijheid dat hij het best in onze herinnering zal blijven". En de „Daily Telegraph" noemt hem „Freedom's great hunter" — den „groten jager der Vrijheid". Grosvenor square is het plein van den Groten Jager, want de naam is een verbastering van Gros Veneur, gelijk in oud-Frans de opperjachtmeester heette. Het plein behoort, evenals een groot deel van de city van Westminster, aan den Hertog van Westmister, die het hoofd is van de Grosvenor familie, welke sinds Willem den Veroveraar een belangrijke rol in de geschiedenis des lands gespeeld heeft. Vermoedelijk was de stamvader van het geslacht Gros Veneur een van de Normandische hertogen geweest.

Het model geeft Franklin Roosevelt staande weer, leunend op een stok, gehuld in de cape, die hem vooral in later jaren zo dierbaar was. De president, die aan kinderverlamming leed, vertoonde zich niet anders, dan bij hoge uitzondering in het openbaar in zittende houding, ofschoon het hem niet mogelijk was zonder steun overeind te staan. Alleen reeds de zegevierende strijd, die hij voerde tegen zijn lichamelijke verlamming, zou hem tot een van de grootste karakterhelden van onze tijd gemaakt hebben. Een monument dat hem zittende voorstelde, zou geen waar monument voor Roosevelt zijn.

En overigens, si monumentum requiris, circumspice, in de bevrijde landen van Europa, in Engeland, aan de kusten der beide Oceanen; al kan het nog lang duren, aleer dat wereld-monument voltooid is. (Msb.)

Een Apostolisch Vicarius over Indie

In verband met de geweldige belangstelling voor het Indische vraagstuk, geven we hier het verslag van den Apostol.sch Vicarius van Bandjermasin, Mgr. Jac. Kusters.

Wij ontvingen het verslag hier op Curaçao, daar het steuncomité Katholiek Nederland ook hulp verleende in de Oost. Het verslag biedt ons een objectief beeld, hoe het in Indië nu gesteld is. Niet slechts de Indië-kenners, doch ook vele anderen zullen met grote belangstelling kennis nemen van d.t verslag. Primair gaat de belangstelling van den Apostolisch Vicarius natuurlijk uit naar het geestelijk heil van zijn schapen, doch het verslag biedt ons een prachtig overzicht van geheel Zuid-Borneo.

„Nadat ik ben teruggekeerd van mijn eerste rondreis door de gehele Prefectuur (uitgezonderd Tarakan) kan ik het volgend verslag daarover geven.

Missie-personeel.

In de nacht van 11 op 12 Januari 1942 kwamen de Jappen Tarakan binnen en werden de pastoors van Tarakan al direct geïnterneerd. Eind Januari vielen ze Balikpapan binnen en op 20 Februari 1942 werden de daar werkende drie pastoors vermoord. De pastoors van Samarinda en het binnenland, tevens de broeders en zusters, die daar werkten, werden allen na enige maanden gevangen genomen en hebben gedurende de bezettingstijd op verschillende plaatsen van Borneo geïnterneerd gezeten.

Op 13 Januari 1943 is een broeder in het interneringskamp te Samarinda overleden. Totaal hebben gedurende de bezetting 13 pastoors, 4 zusters en 4 broeders op Borneo geïnterneerd gezeten. Gelukkig hebben allen de bevrijding mee kunnen maken en vrij spoedig zijn er verschillenden weer aan het werk kunnen gaan.

10 Februari 1942 kreeg het missie-personeel, dat te Bandjermasin woonde, opdracht om uit te wijken. Op bevel van Burgemeester R. H. Mulder vertrokken de Europeanen u.t Bandjermasin. Hieronder bevonden zich, ondergetekende, 2 pastoors, 6 broeders en 6 zusters. Per prauw zijn we de zee overgestoken en kwamen op 18 Februari 1942 te Soerabaia aan, waar we tenslotte ook allen geïnterneerd werden. Na de bevrijding kregen we 7 November 1945 gelegenheid om naar Borneo terug te gaan en op 16 November 1945 kwamen we weer in Bandjermasin aan. De Broeders kwamen iets later en de zusters moesten allen naar Nederland om op te knappen.

Van al ons missie-personeel zijn er 3 pastoors, 3 broeders en 10 zusters na de bevrijding direct geëvacueerd naar Nederland. Momenteel zijn in deze Prefectuur werkzaam: 19 priesters, 8 broeders en 13 zusters (deze zusters zijn van het Vicariaat Medan en tijdelijk afgestaan door Mgr. Brans ons hier te helpen).

Gedurende de bezetting is er in deze Prefectuur aan geestelijke verzorging niets gedaan, omdat er geen enkele geestelijke ter plaatse vrij was. Kort voor de capitulatie van Japan heeft een Japans geestelijke een poosje de geestelijke verzorging te Bandjermasin waargenomen. Naderhand is hij evenals alle andere Jappen geïnterneerd te Balikpapan en met een anderen priester werd hij op 27 November naar Tokio overgebracht.

Kerkgebouwen.

Totaal zijn vernield de kerken van Balikpapan, Barong Tongko, twee kapellen van de zusters en een van de broeders. Verder nog een hulpkerk te Balikpapan. Gedeeltelijk vernield, door beschieting, plundering en doordat ze voor andere doeleinden dan kerk gebruikt werden, zijn de kerken: Chinese kerk te Bandjermasin, Samarinda, Tarakan, Tering, Long Pahangai, Mamehak, Batoe Oerah en de noodkerk te Long Paka. De kerken van Laham en de hoofdkerk van Bandjermasin zijn gespaard gebleven en we hebben enkele onkosten gehad, omdat ze vier jaren niet meer onderhouden waren en omdat we ze van oorlogscamouflage moesten ontdoen. Er was echter niets aan kapot.

Missie-gebouwen.

Totaal zijn vernield en geheel weg: De pastorieën van Balikpapan, Tarakan, Barong Tongko. Verder de in aanbouw zijnde H.C.S. van Balikpapan, de gehuurde H.C.S. van Balikpapan, de meisjesschool met internaat van Tering, de school van Barong Tongko. Andere gebouwen zoals: Timmerfabriek, ziekenhuisje, bijgebouwen en andere gebouwen van het jongensinternaat te Tering zijn totaal beroofd van vloeren en wanden. Ze zijn onbruikbaar gemaakt. De scholen der broeders en zusters te Bandjermasin zijn na hersteld te zijn weer in gebruik genomen.

Inboedel kerken.

De kerk van Bandjermasin en Laham zijn gespaard en ook de inboedel is er grotendeels bewaard gebleven, ofschoon overal de wijn en kaarsen, alsook nog vele gewaden te Bandjermasin, zijn gestolen.

Op alle andere plaatsen is alles gestolen en geplunderd, maar gelukkig hebben we hier en daar weer wat terug gekregen. Heilige Vaten zijn veel bewaard gebleven door de Dajaks, die ze zorgvuldig met veel risico hebben verborgen gehouden.

Na de bevrijding zijn er verschillende echter onbruikbaar gebleken. Kasuifels zijn er ook enkele teruggekomen, doch doordat ze niet zijn onderhouden, is er veel niet meer van te gebruiken. Op alle andere plaatsen is alles weg, tot altaren en ijzeren tabernakels toe.

Inboedel van Pastorieën.

Geen enkele pastorie is van plundering en vernieling gespaard gebleven. Door de Javanen zijn de boeken te Bandjermasin behouden gebleven. Ze hadden zeer wijs de boeken in de kerk gebracht en daar zijn ze afgebleven. Laham en Tering heeft de boeken gedeeltelijk terug. De doopboeken en dergelijke van Balikpapan, Samarinda, Tarakan, Barong Tongko en Mamehak zijn verloren gegaan. Die van Long Paka gedeeltelijk. Huisraad en meubels zijn op alle pastorieën weg. Wat er nu is, is niet ons eigendom, maar stond er toen wij terugkwamen en is door den Jap daarin gebracht.

Scholen.

Gedurende de bezetting is alleen bij de Dajaks hier en daar wat les gegeven. Langs de kust nergens, althans niet op onze scholen. Als men nu hoort wat er gedaan is, dan mogen we gerust zeggen, dat het onderwijs gedurende de bezetting stil heeft gelegen. Inderdaad werd op een paar Dajakse scholen les gegeven à la Nippon. Direct na de bevrijding zijn de scholen van Bandjermasin, Balikpapan en ook op vele plaatsen bij de Dajaks heropend.

Schoolbehoeften.

Te Bandjermasin, Balikpapan, Barong Tongko, Tering, Long Lenoek, Batoe Oerah, Long Tjihen, Long Apari, Batoe Madjang, zijn alle schoolbehoeften weg. Wat er op andere plaatsen nog is heeft niet veel te betekenen. Het beste is overal gestolen.

Onderwijzers.

In het binnenland hebben enkele onderwijzers door moeten werken en hebben de volksscholen daar à la Nippon voortgezet. Aan de kust was geen sprake van doorgaan met het onderwijs. Verschillende onbevoegde leerkrachten werden door Nippon aangesteld. Velen hebben nog geen cent salaris daarvoor ontvangen.

De meeste onderwijzers hebben zich wel verdienstelijk gemaakt op gebied van godsdienst. Ze gaven leiding, doopten velen en zorgden, dat het huwelijk goed werd begonnen.

Een onderwijzer werd door den Jap aangesteld als hoofd en leider der katholieken. Hij moest op tournee en bracht verslag uit aan den Jap.

Ziekten en geneeskundige verzorging.

Er heerst overal in het Dajakgebied zeer veel frambosia, malaria en dyssentherie. Een dokter is er in het gehele gebied nergens te bekennen. Er zijn enkele verplegers, die echter weinig op tournee gaan, omdat ze toch geen geneesmiddelen hebben en daarbij vrij ongecontroleerd kunnen werken. Vooral momenteel zijn er vele gevaren, die de gezondheid van de Dajaks beloeren. Des te groter zijn nu die gevaren, omdat door de grote voedselschaarste de weerstand der Dajaks zeer gering is.

Tijdens de bezetting is er practisch nooit iets aan de verzorging van Dajakse zieken gedaan en nu na de oorlog ook nog betrekkelijk weinig. Te weinig!

Voedselvoorziening: Kleding.

Er heerst uitgesproken hongersnood bij de Dajaks. De rijstoogst is verleden jaar totaal mislukt en de voorraden die verschillende lui elk jaar hebben, is door den Jap opgeëist. De Dajaks hebben practisch altijd voldoende rijst. Nooit wordt er rijst ingevoerd. Dit jaar is er niets en bijna overal hetzelfde lied, honger, honger!

Oorzaken hiervan zijn: Ten eerste: De Jappen hebben verleden jaar alle rijst, varkens en kippen opgeëist. Ten tweede moesten de Dajaks verleden jaar veel werkzaamheden voor de Jappen verrichten juist in de tijd dat ze op de ladang hadden moeten werken. Daardoor kwamen ze te laat met hun ladangs en door de regens die er dan zo overvloedig vallen, kunnen ze onmogelijk een ladang klaar krijgen. Ten derde hebben ze dit jaar nog met een abnormale hoge waterstand te doen gehad, die het beetje wat er hier en daar nog was, totaal verwoestte. Voor ons werk is dit een grote handicap. De kampoengs zijn leeg, de scholen kunnen niet doorgaan, het volk blijft zoveel mogelijk bij elkaar en zoeken met elkaar in de bossen hun voedsel. De kleding is allertreurigst.

Houding tegenover het Nederlands gezag.

De Dajak is pro-Nederlands en dat gezag staat ver boven alle andere gezagsdragers. De grootste meerderheid der bevolking in deze Prefectuur zou, geloof ik, liever het Nederlands gezag hier niet zien. De Dajak voelt zijn noodzakelijke bescherming bij ons. Hij noemt ons gezag rechtvaardig, ook tegenover een Dajak. Hij wordt door ons geholpen en niet achteruit gezet of als een nul beschouwd en daar is de Dajak gevoelig voor.

De meeste andere volken in deze Prefectuur willen m.i. onafhankelijk van het Nederlands gezag. Ze schrijven het zelf in de koeboes langs de rivieren. De Dajak is „dom" en wil geen merdeka. De Maleier wil wel merdeka. De afgevaardigde voor de Malino-conferentie ten behoeve van den Dajak, was een Koeteinees, die wel het Islams Keredjaan vertegenwoordigt, maar niet de Dajaks. Bij de Dajaks is het zeer rustig en als er ooit iets komen zou, dan durf ik bij voorbaat te zeggen, dat het niet van de Dajaks uitgaat.

De Dajak vindt het maar matig, dat er tegenwoordig een Zelfbestuur is. De invloed van de Islam wordt daardoor groter en de Dajak moet daar nu eenmaal niet veel van hebben. De komst van de Pastoors in deze gebieden is voor den Dajak zeker gelukkig te noemen, daardoor zullen ze in zekere zin beschermd worden tegen al te veel en grote invloed der Maleiers.

Toen wij allen geïnterneerd waren, hebben ze betrekkelijk vrij spel gehad en hun houding was nu niet bepaald gunstig tegenover de missie en katholieke Dajaks. Op andere plaatsen en ook hier werden dikwijls geruchten verspreid tegen de katholieke Dajaks en tegen de missie.

Japanse bezettingstroepen.

Behalve aan de kust waren deze troepen niet erg talrijk. De Jappen die zich in het binnenland begaven, waren zich daarvan goed bewust en het is een feit dat ze daarom ook weinig hebben durven doen. Door hun propaganda hebben ze enkele Dajaks in het leger gekregen, anderen werden gedwongen. Er zijn vijf of zes niet teruggekeerd.

Om aan het gevaar te ontsnappen bij het leger ingelijfd te worden zijn er vele Dajaks erg jong getrouwd. De meisjes werden daardoor beschermd tegen de Jappen en de jongens kwamen daardoor vrij van militaire dienst. De katholieken hebben af en toe met grotere moeilijkheden te kampen gehad dan vele anderen, omdat voor een Jap katholiek-zijn betekent, samenwerken met de Nederlanders. Dit hebben de Maleiers niet zelden uitgebuit.

Hoe staat de Missie er nu voor?

Materieel is er veel schade. Ruw geschat 31 ton. Aan opbouw van verschillende dingen kan voorlopig niet gedacht worden. Ten eerste is het ontzettend duur en ten tweede is er ook veel materiaal niet te krijgen en ten derde missen we de werkkrachten. Het hoogstnoodzakelijkste is of wordt hersteld.

Geestelijke zijde.

Alle pastoors en ander missiepersoneel werd geïnterneerd en is er dus door geestelijken niets kunnen gedaan worden. Toch is er wel wat gedaan en de katholieke onderwijzers en vele andere katholieken hebben schitterend werk verricht. In vele plaatsen is het geloof niet alleen bewaard gebleven, doch zelfs zeer toegenomen. Veel hebben ze samen gebeden. Stervenden werden overal bijgestaan en zijn netjes begraven. Bijna alle stervenden zijn gedoopt als ze het nog niet waren. Ook hebben ze in sommige plaatsen alle kinderen gedoopt, stervend of niet stervend. Uit vrees durfden ze niet overal aantekening van te maken.

Huwelijken zijn goed gesloten. Voor een onderwijzer of kampoenghoofd met twee getuigen. Ze gebruikten nog dikwijls de formule die de priester ook toepast. Die niet aldus getrouwd zijn beschouwen ze als niet getrouwd zijnde, want de forma ontbreekt.

Wel levert het hier en daar nog wel eens een moeilijkheid op, omdat ze niet altijd alleen uit liefde voor elkaar getrouwd zijn, maar ook uit vrees en om beschermd te zijn.

Catechumenen.

Bij de Dajaks is een grote verandering gekomen in de mentaliteit der bevolking. Er zijn nu duizenden catechumenen. Tijdens de bezetting zijn er enkele valse profeten opgestaan, die veel verkeerds hadden en toch ten slotte een reuze goed werk hebben gedaan, om daar nu op voort te bouwen. De volgelingen van deze profeten werd voor alles gezegd, dat ze hun oude adat moesten laten varen, want dat was niet goed. Dat werd spontaan gedaan en nu ze eenmaal onder die oude adat uit zijn en zich ook zonder die adat veilig gevoelen, nu gevoelen ze zich van ontzaggelijk veel kleine en grote bepalingen bevrijd en dat vinden ze fijn. Voor ons is daarmede baan gemaakt. Ze hadden hier en daar wat de katholieke godsdienst gemeen.

Dat is nu na de bevrijding door de pastoors in goede banen geleid voorzover het door de goeroes nog niet gedaan was en hiermede is een begin gemaakt voor een algehele bekering onder de Dajaks. Ze wensen allemaal (boven de stroomversnellingen tenminste katholiek te worden en het is ongelooflijk wat ze daarvoor over hebben.

Nog voordat wij er waren, werd er les gegeven en alle oudjes die nooit iets geleerd hebben konden reeds bidden en wisten hier en daar al aardig wat van de katholieke Godsdienst af. Hele kampoengs met het hoofd voorop worden katholiek. Ze noemen zich reeds zo, omdat ze feitelijk in alles reeds doen alsof ze katholiek zijn. Als ze voldoende onderricht zijn, zullen ze echter pas gedoopt worden. Na onze terugkeer zijn reeds vele volwassenen gedoopt.

Chinese bevolking.

De Chinese bevolking heeft gedurende de bezetting veel te verduren gehad. Velen zijn er vermoord. Uitermate blij waren ze toen ze ons terug zagen komen. De scholen welke te Bandjermasin en Balikpapan vier jaren hebben stil gelegen zijn weer direct geopend en er zijn veel meer leerlingen dan vroeger. Ook onder deze bevolking is een verandering waar te nemen.

Meer dan vroeger vragen ze naar godsdienstonderricht. Reeds na onze terugkeer zijn er vijf volwassenen gedoopt, terwijl we in de jaren voor de oorlog van 1932 af geen enkele Fopeling telden. Het laat zich aanzien, dat er binnen afzienbare tijd verschillenden die zelfde weg volgen.

In het Kapoeas-gebied zijn vele Kahajan-Dajak, die verschillende malen naar de missie vroegen. De Baselse zending die er meer dan 100 jaren gewerkt heeft, schijnt minder in aanzien te zijn. Aldus hoorden we van verschillende zijden.

Het Apo Kajan-gebied, waar we voor de oorlog onmogelijk konden beginnen zal zeer waarschijnlijk ook een nieuw missieveld worden. De moeilijkheden voor transport, de geweldige afstanden en gebrek aan missiepersoneel hebben ons tot nu toe daarvan afgehouden, doch er bestaan redelijke kansen, dat we daar ook binnenkort zullen beginnen. Er wonen ongeveer 20.000 Dajaks en deze zijn werkelijk van de beste soort. Voor de oorlog werkte hier een Noord-amerikaans zendeling die beschikking had over een vliegtuig en daarmede ging hij vanuit Boelongan deze streken bezoeken.

Wereldmacht Uranium

Positie van België in de ontwikkeling der atoomenergie.

De atoomkern-splitsing en de practische toepassing er van voor doeleinden van oorlog en vrede maakt het bezit van een bepaalde grondstof tot een macht. Deze grondstof is het uranium. Zeventig procent nu van de wereldvoorraad van deze schaarse stof bevindt zich in Belgisch Congo. De overige dertig procent worden gevonden in Canada en Tsjecho-Slowakije.

Met haar bezit zou België een wereldmacht van de eerste orde kunnen zijn. Als er echter over atoomenergie gesproken wordt, denken we in de eerste plaats aan de Verenigde Staten, die het geheim bezitten van de samenstelling van de atoombom. De grondstof er voor wordt echter door de Congo geleverd. Hoe belangrijk België van industrieel oogpunt ook mag zijn, het ziet af van de verwerking en van experimenten op dit gebied, althans tot nu toe.

Is dit nog de oude onverschilligheid van België voor zijn kolonie? Zoals bekend, is het eigenlijk een toeval, dat de Congo Belgisch is. Niet het volk zelf, maar zijn souverein: Leopold II was zo vooruitziend. Het heeft hem moeite genoeg gekost om zijn volk dit gebied cadeau te doen.

Het was in de tweede helft van de vorige eeuw, het tijdperk van de verdeling van de nog niet bezette buiten-Europese gebieden. De expeditie van Stanley had zojuist het binnenland van Afrika verkend. Leopold van België zag er iets in, maar hij ging behoedzaam te werk, voorlopig nl. alleen onder het mom van wetenschappelijke belangstelling en activiteit. In 1876 riep hij te Brussel een aardrijkskundige conferentie bijeen tot uitwisseling van de ervaringen der verschillende ontdekkingsreizigers. Onder zijn voorzitterschap werd de Internationale Afrikaanse Vereniging opgericht met het doel exploratie van Midden-Afrika en de afschaffing van de slavernij. Op de conferentie van Berlijn in 1884 en '85 werd de bezetting en het statuut van nieuw-ontdekte streken in Midden-Afrika geregeld. Het gelukte Leopold II op deze conferentie de Internationale Vereniging van de Congo als een internationaal politiek lichaam te doen erkennen.

Op 1 Augustus 1885 liet hij aan de mogendheden weten, dat de bezittingen dier vereniging voortaan de Onafhankelijke Congostaat zouden vormen en dat hij de titel van Souverein daarvan aangenomen had. Hij kon van het Belgische parlement niet meer loskrijgen dan toestemming voor deze personele unie. De rijkdom van de mijnprovincie Katanga werd spoedig erkend. Maar de exploitatie van het gebied kostte veel geld en kapitaal was niet te krijgen. Leopold II stak er zijn persoonlijk vermogen in. Het duurde tot 1908, dat de Belgische staat de Congo als kolonie aanvaardde. Bij testament liet Leopold II zijn bezit aan zijn volk na.

Acht jaar daarna, in 1916, werd het element uranium ontdekt. Niemand kon toen nog vermoeden, dat het in de volgende wereldoorlog zo'n doorslaggevende rol zou spelen. Het erts, dat het bevat, wordt gevonden in het uiterste Zuid-Oosten van de Congo, de Opper-Katanga, provincie Elisabethstad. Een particuliere maatschappij: de „Union minière du Haut Katanga" exploiteert deze mijnen. Dit gebied is het rijkste en door zijn hoge ligging ook gezondste deel der kolonie. Het bevat ook veel koper, tin steenkool, goud en kobalt. Aan het uranium zelf werd aanvankelijk geen waarde toegekend. Men wist niet, wat er economisch mede aan te vangen. In Oolen bij Antwerpen was een fabriekje, dat uit de ertskluiten radium, palladium en platina haalde. De rest werd als afval weggeworpen. Deze rest nu bevatte juist het uranium. Wie wel interesse hadden voor die afval, dat waren de Duitsers tijdens de bezetting. Die hadden in Noorwegen een groot proefstation voor atoomsplitsing. (Bij gelegenheid van een Britse commandoraid werd dit vernield.)

De Congo zelf, het aan uranium rijkste gebied ter wereld, was echter niet voor den Duitser toegankelijk. Men zal zich de eisen van Hitler inzake de koloniën herinneren. Duitsland verlangde niets anders dan zijn vroeger Afrikaanse gebieden: Duits Oost- en West-Afrika. Ogenschijnlijk een bescheiden eis, zoals alle Duitse eisen dat in de aanvang leken. Maar Duits Oost-Afrika (Tanganika, waar kortgeleden zulke veelbelovende diamantmijnen ontdekt zijn) grenst aan het mijngebied van de Congo. In heel de uitgestrekte Kolonië zijn slechts een 30.000 blanken, niet eens allemaal Belgen. De Belgische Regering te Londen heeft aan de Verenigde Staten het alleenrecht toegekend voor de afneming van het uranium. De geallieerden werden door de Congo ook ruim van koper voorzien. Zo heeft het overzeese België een belangrijke bijdrage geleverd voor de eindoverwinning.

Met het Congolese uranium zijn de proeven gedaan op het gebied der atoomphysica en de atoombommen vervaardigd, die Hirosjima en Nagasaki bijna van de aardbodem hebben doen verdwijnen en die de lagune van Bikini wereldberoemd gemaakt hebben.

Het Noordamerikaanse monopolie inzake het uranium uit Congo steunt op een geheime afspraak, die in België slechts aan vijf mensen bekend is, nl. aan Minister Spaak, gouverneur-generaal Rijkmans, den directeur van de Union Minière en nog twee anderen. Kortgeleden zijn er in het Belgische parlement van uit de oppositie (Christelijke Volkspartij) stemmen opgegaan, die opheldering vragen in deze quaestie.

Dat dergelijke stemmen opgaan, is niet verwonderlijk. Dat het zo lang geduurd heeft is eerder verwonderlijk. Congo en België vormen door dit bezit een centrum van wereldpolitiek.

(De Maasbode)